

Monumentnummer*: 28569

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 21 januari 1970
Kadaster deel/nr 82788/20

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Menaam		Waadhoeke		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Skilpaed	2			9036 MH	Menaam		
Skilpaed	4			9036 MH	Menaam		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Beetgum		C				2896	
Beetgum		C				2897	

Omschrijving**

Herv. Kerk. De in 1874 op zeer ruim omheind kerkhof herbouwde kerk bezit de volgende te beschermen inventaris; 17e eeuwse preekstoel met achterschot en klankbord, bijbehorend doophek, twee 17e eeuwse herenbanken, waarvan een overhuifd; wapenbord Camstra; vijf rijk gebeeldhouwde 16e eeuwse zerken en twee dergelijke 17e eeuw. Orgel met Hoofdwerk, Bovenwerk en vrij Pedaal. In 1861 gemaakt door W. Hardorff. In de toren grote klok uit 1473. Op het kerkhof dienstgebouwtje onder hoog schilddak met aan de lange achtergevel drie, aan de voorgevel twee zesruitsvensters. Omlopende houten goot. Inleiding NEDERLANDS HERVORMDE KERK. Op een zeer ruim door beukenhagen omheind kerkhof gelegen kerkgebouw met forse uitbouw aan noordzijde (waarin transept en sacristie), opgetrokken in 1874 in eclectische trant op de fundamenten van een voorgangster (timmerman/aannemer firma M. en J.P. Boonstra te Menaldum). Steenformaat, kleur en detaillering van transeptarm en sacristie verschillen van elkaar, hetgeen zou kunnen duiden op twee verschillende bouwfases. Zekerheid kon hierover echter niet worden verkregen. De TOREN is blijkens de gedenksteen gebouwd in 1866 naar ontwerp van J.I. Douma uit Leeuwarden (aannemer L.R. Wybrandy uit Franeker). Het verhoogde KERKHOF (met traditionele staande en liggende zerken welke van lokaal belang zijn en niet van rijkswege worden beschermd) is toegankelijk via twee vernieuwde tweede helft 19de-eeuws gietijzeren toegangshekken. Aan de zuidzijde van het kerkhof ligt een verdiepingloos vermoedelijk laat-18de-eeuws DIENSTGEBOUWTJE. Opvallende elementen zijn voorts nog de twee lindenlanen aan de noord-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

oostzijde die aanlopen op koor en sacristie respectievelijk de noordzijde van het kerkhof begrenzen.

Omschrijving Negen traveeën tellend KERKGEBOUW, bestaande uit een uit bruinrode baksteen opgetrokken aan koorzijde zeszijdig gesloten schip (circa 1855) onder leiengedekt schilddak (Rijndekking) met haan op de nok tegen vierkante toren uit 1866 met leiengedekte spits met torenhaan. Siermetselwerk onderlangs de dakrand; forse uitbouw aan noordzijde. De noord- en de zuidgevels worden geleed door gemetselde pilasters met natuurstenen imposten, waartussen blindnissen (noordzijde) respectievelijk rondboogvensters met tracering (zuidzijde); aan beide zijden een half rond gesloten ingangspartij met tracering; siermetselwerk onderlangs de dakrand. De zeszijdig gesloten koorpartij eveneens met blindnissen tussen pilasters. De transeptarm annex sacristie (1874) onder afgeknot leiengedekt schilddak (Rijndekking) heeft half rond gesloten en lichtgetoogde vensters van verschillend formaat en met verschillendsoortige tracering; goot op klossen; rozetankers; in de noordzijde dubbele houten toegangsdeur met gietijzeren sierroosters, gevat in geprofileerde houten omlijsting. De vierkante TOREN (1866) met naaldspits met bol en haan, omvat drie geledingen, van elkaar gescheiden door forse geprofileerde cementstenen waterlijsten; ijzeren muurankers. In de onderste geleding, met gepleisterde hoekblokken, een half rond gesloten ingang waarboven een hardstenen plaquette met (moeilijk leesbaar) opschrift en jaartal 1866; in de tweede geleding, met rondboogfries, een half rond gesloten gekoppeld venster met tracering, twee smalle gekoppelde vensters en drie wijzerplaten onder stucdecoratie; in de derde geleding, met sierfries en (thans ontbrekende) ijzeren balustrade, gekoppelde galmgaten. In de klokkenstoel een gelui bestaande uit twee klokken waarvan één vervaardigd door J. Daventrie (Johannes van Deventer) in 1474 (1473?), diam. 125,5 cm. en één door Hans Falck in 1619, diam. 112,7 cm. Het uurwerk is niet beschermenswaardig. In het INTERIEUR zijn onder meer van belang: het tongewelf met roosters en trekstangen die rusten op rijk bewerkte verkropte kroonlijsten met stucbloemen, gedragen door gestucte pilasters met Corinthische kapitelen; het sobere kerkmeubilair met bijbehorende lambrizingen (1874), de eikenhouten paneelwand tussen schip en portaal met gewrongen Ionische zuilen (XVIIId) en opengewerkte rand met omrankte gewrongen zuiltjes (de zuilen aan schipzijde niet beschilderd, die aan portaalzijde met marmer-imitatie); de preekstoel van eikenhout met ebbenhouten inlegwerk (1672; kistemaker Gerryt Nijhoff te Leeuwarden; snijwerk Hendrick Jansen te Leeuwarden) met gewrongen omrankte zuiltjes met Ionische kapitelen en panelen met de allegorische figuren Geloof, Hoop, Liefde, Gerechtigheid en Standvastigheid; het eikenhouten doophek met gewrongen zuiltjes en rijk gesneden opzetstukken; de geelkoperen doopschaal in zwart geschilderde ijzeren ring (bevestigd aan de preekstoel); de geelkoperen lezenaar met guirlandes (XIXa); de overhuifde eikenhouten herenbank (1652, geveerd), met omrankte gewrongen zuiltjes en gesneden bekroningen waarin alliantiewapen Aebinga/Camstra; de eenvoudige herenbank aan de oostzijde (XVIIId, geveerd); de eikenhouten avondmaalstafel (XVII?); rouwbord Hommo van Camstra (1652); vijf houten psalmborden (XIX); koperen gedenkplaat (1874); eikenhouten naamlijst predikanten (1952); 10 petroleumlampen (1874; thans electrisch); verschillende 17de-eeuwse en jongere grafzerken. Op het balkon dat rust op vier zuilen met Ionisch fantasiekapiteel het ORGEL met Hoofdwerk, Bovenwerk en vrij Pedaal. In 1861 gemaakt door W. Hardorff; zevenledig front met op de torens een harpspelende David geflankeerd door musicerende engelen; tweede helft 19de-eeuwse orgelbalustrade met panelen; snijwerk met jaartal 1861. Onder de vloer verschillende grafkelders en zeer rijk beeldhouwde grafzerken, o.a. van Werp van Juckema (overleden 1587) en Kempo van Donia Harinxma (overleden 1593).

Aan de zuidzijde van het kerkhof ligt een verdiepingloos vermoedelijk laat-18de-eeuws DIENSTGEBOUWTJE, opgetrokken uit rode baksteen en gedekt door een vrij steil met rode en geglazuurde blauwe pannen belegd schilddak; in de voorgevel dubbele opgeklampte deur met achtruits bovenlicht en twee zesruitsvensters; in de achtergevel drie zesruitsvensters; houten goot op klosjes.

Waardering Kerkgebouw met kerkhof (met zerken van lokaal belang), sacristie en dienstgebouwje van algemeen belang: - vanwege de ouderdom; - vanwege de bouwgeschiedenis; - vanwege de architectonische vormgeving van ex- en interieur; - vanwege de waardevolle interieuronderdelen; - vanwege de markante iets verhoogde ligging.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk